

Važnost sklada i razumno

:: MARKO GILJAČA

Studija Hrvojkje Mihanović - Salopek i Vinicija B. Lupisa o prinosima Jakete Palmotića Dionorića hrvatskoj književnoj baštini predstavljena je prošlog tjedna u čitaonici Narodne knjižnice Dubrovnik. Knjiga je pod naslovom „Željezni duh“ izašla u izdanju Instituta društvenih znanosti - Područni centar Dubrovnik kao 13. svezak Biblioteke Studije. Uz studije autora, knjiga donosi prijepis i izvornik tragedije *Didone* koju autori nastoje pokazati kao djelo koje „nije tek odraz mode europske i dubrovačke neoantičke drame, nego probuđeni glas oštroomne i budne diplomacije Dubrovačke Republike“. Knjiga nastoji oživiti premalo poznati lik mudrog političara i čovjeka profinjene diplomatske i književne naobrazbe (oko 1623.-1680.).

Uz autore knjigu su predstavili ravnatelj Instituta Ivo Pilar dr. sc. Vlado Šakić, profesor u miru papinskog sveučilišta sv. Tome Akvinskog u Rimu Stjepan Krsić i dramski umjetnik Miše Martinović.

DIPLOMAT I KNJIŽEVNIK

Znanstvena knjiga dr. sc. Hrvojkje Mihanović - Salopek i dr. sc. Vinicija B. Lupisa obrađuje na multidisciplinarni način život i djelo istaknutog dubrovačkog diplomata i književ-

ZNANSTVENA KNJIGA DR. SC. HRVOJKJE MIHANOVIĆ - SALOPEK I DR. SC. VINICIJA B. LUPISA OBRAĐUJE NA MULTIDISCIPLINARNI NAČIN ŽIVOT I DJELO ISTAKNUTOG DUBROVAČKOG DIPLOMATA I KNJIŽEVNIKA JAKETE PALMOTIĆA DIONORIĆA, UKLJUČUJUĆI POVIJESNA, ARHIVSKA, KNJIŽEVNO-POVIJESNA, TEATROLOŠKA, POVIJESNO - UMJETNIČKA I ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

nika Jakete Palmotića Dionorića, uključujući povijesna, arhivska, književno - povijesna, teatrološka, povijesno - umjetnička, pa i arheološka istraživanja koja odražavaju autorovu djelatnost i kontekst vremena u kojem je djelovao.

U prvom poglavlju Vinicije Lupis prvi put donosi temeljit uvid u autorov životopis i cjelokupno njegovo rodoslovlje. Rod Palmota/Palmotića vuče svoje porijeklo od *Palme de*

Balisclava koji je živio pred kraj XIII. stoljeća u Dubrovniku. Početkom XIV. stoljeća rod se već patronimički naziva "de Palmotta" i spominju se kao brodovlasnici i pomorci, a potom se prikazuje uspon pjesnikovih predaka do najviših kneževskih i političko - diplomatskih dužnosti u Dubrovačkoj Republici.

Rad Hrvojkje Mihanović - Salopek u drugom poglavlju knjige sagledava lik Jakete Palmotića Dionori-

ća razmatrajući povezanost autorove povijesne diplomatske aktivnosti s motivima i oblikovanjem njegova književnog djelovanja unutar epa *Dubrovnik ponovljen*, koji je nastao kao najautentičniji umjetnički odraz dramatičnih događaja vezanih uz dubrovački veliki potres iz 1667.

TRAGEDIJA „DIDONE“

Međutim, u središtu istraživanja ove knjige pažnja se posvećuje njegovoj mladenačkoj tragediji *Didone*, izvedenoj 2. veljače 1646. u Dubrovniku, koja je ostala u sjeni filoloških istraživanja. Tekst ove tragedije ponovno se objavljuje unutar ove knjige, ali tako da se jedino izdanje Stijepa Škurle iz 1878. (i 2.

g upravljanja

U SREDIŠTU ISTRAŽIVANJA OVE KNJIGE PAŽNJA SE POSVEĆUJE MLADENAČKOJ TRAGEDIJI *DIDONE*, IZVEDENOJ 2. VELJAČE 1646. U DUBROVNIKU U KOJOJ DIONORIĆ KAO TEMELJNU MISAO PROVODI NAČELO, PREMA KOJEM PRIMJEREN VLADAR MORA DJELOVATI SUGLASNO S RAZBORITOŠĆU

izdanje Holthusena iz 1974. ponovljeno prema Škurli) nadopunja i korigira novootkrivenim prijemom Dionorićeva djela koje je načinio Ivan Ksaver Altesti, a pohranjen je unutar Knjižnice Biskupijskog sjemeništa u Dubrovniku.

Tragedija *Didone* sagledava se potom u radu Hrvojke Mihanović-Salopek u okviru odrednica europskih neoklasicističkih kretanja i razvoja dubrovačke barokne neoantičke drame, gdje se prikazuju odrazi aristotelovskog i senekijanskog tipa dramaturgije. Pored toga očitava se razvoj i kontekst dubrovačke barokne melodrame koja svojim strukturnim

glazbeno - scenskim elementima interferencijski ulazi i u Dionorićevu *Didonu*. Važnost sklada i razumnog upravljanja vladarskim dužnostima vodeće su ideje poantirane u Dionorićevom oživljavanju unaprijed poznatog antičkog zbivanja. Jaketa Palmotić Dionorić kao temeljnu misao *Didone* provodi načelo, prema kojem primjeren vladar mora djelovati suglasno s razboritošću. Pored toga Dionorić je smatrao da vladarski položaj ili participiranje u obnašanju vlasti nosi ne samo povlašteni društveni položaj, nego i zahtijeva određene žrtve u cilju dobrog upravljanja

državom. Ideja o potrebi skladnog reda pri upravljanju društvenom zajednicom prisutna je ne samo u značenju drame, već i u strukturiranju metričkih elemenata unutar drame, te dvostrukorimovani dvanaesterac postaje u versifikacijskom smislu označitelj glasa razuma, dok je pokretljiviji i najučestaliji stih osmerac glas uobičajenog reagiranja likova i odraz emotivnih upliva. Lik Eneje, usprkos njegovoj nemilosrdnoj odlučnosti, autor postavlja kao primjer dobrog vladarskog odabira, u kojem važnost roditeljske i rodoljubne dužnosti nadvladava njegove osobne osjećaje. U takvoj idejnoj dramskoj konstrukciji autor promatra likove Didone i Eneje kao prototipove dvaju načina upravljanja kraljevstvom, a njihov tragični sukob kao prevlast glasa razuma nad emocijama i usporednu nemogućnost glasa emocija da se pomiri sa suprotstavljenom bezosjećajnošću i pronade izgubljenu ravnotežu.

REVALORIZACIJA DJELA

U završnom dijelu književno-povijesne studije prikazuje se recepcija Palmo-

tić Dionorićeva djela u sklopu hrvatskih i inozemnih kroatističkih filoloških pregleda i kritičkih zapažanja, te suvremena revalorizacija njegova djela.

U poglavlju *Likovna baština roda Palmotića* Vinčić Lupis prikazuje umjetničku likovnu ostavštinu pjesnika i njegove obitelji. Potom se posebna pažnja posvećuje antičkim motivima u umjetnosti onodobnog Dubrovnika, posebice s obzirom na činjenicu da Dubrovnik svoju utemeljenost gradskog i civilizacijskog središta južne Dalmacije stječe na kontinuitetu antičke baštine.

Knjiga uz znanstveno-istraživačke studije pruža: opis svih postojećih rukopisa *Didone* Jakete Palmotića Dionorića, pjesnikovu bibliografiju, likovne priloge koji podastiru malo poznatu dokumentaciju vezanu uz autorov život i djelo, te likovnu neoantičku umjetnost pjesnikova vremena.

Osobni život Jakete Palmotića Dionorića stalno je bio u sjeni društvene angažiranosti i protekao je u njegovom trajnom izgaranju kako bi se Dubrovačka Republika održala na valovima oluje koja je prijetila ugasiti njezinu slobodu. ■

